

МАРДУС Н.Ю., канд. екон. наук, доц., каф. ЕАтаО, НТУ «ХПІ»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8551-1544>

СТЕШЕНКО В.В., студ., каф. ЕАтаО, НТУ «ХПІ»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах економічної трансформації заробітна плата повинна використовуватися як найважливіший засіб для стимулювання до зростання продуктивності праці, прискорення науково-технічного прогресу, поліпшення якості продукції, підвищення ефективності виробництва для суспільної злагоди. Отже, дослідження облікового і аналітичного характеру, які б висвітлювали методику формування показників праці та заробітної плати на окремо взятому підприємстві є, на наш погляд, актуальними [1-5].

Аспекти обліку, аудиту і аналізу формування показників праці та заробітної плати за національними стандартами безпосередньо на підприємствах галузі висвітлені в економічній науці. Дослідженнями цієї проблеми займалися вчені - економісти: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Череп А.В., Тарасенко Н.В., Мних Є.В., Чумаченко М.Г., Івахненко В.М., Мардус Н.Ю., Бутинець Т.А., Гура Н.О., Ткаченко Н.М., Богиня Д.П., Єршова Н.Ю., Карпінський Б.А., Чайка Т.Ю., Юр'єва І.А. та інші.

Бухгалтерський облік і аудит праці й заробітної плати здійснюється на основі облік виробітку і розрахунків із заробітної плати, облік розрахунків з депонентами, за податками, з органами соціального страхування, а також складає звітність з праці, фонду її оплати.

Витрати на оплату праці — це один з основних елементів витрат операційної діяльності підприємства. До його складу входять п.23 П(С)БО 16):

- заробітна плата за окладами і тарифами;
- премії та заохочення;
- матеріальна допомога;
- компенсаційні виплати;
- оплата відпусток;
- оплата іншого невідпрацьованого часу;

- інші витрати на оплату праці.

Відображення операцій пов'язаних з оплатою праці відображається на рахунку бухгалтерського обліку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», який має такі субрахунки:

661 «Розрахунки за заробітною платою»

662 «Розрахунки з депонентами»

663 «Розрахунки за іншими виплатами»

На рахунку 661 «Розрахунки за виплатами працівникам» ведеться узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, які належать як до облікового, так і до не облікового складу підприємства, - з оплати праці (за всіма видами заробітної плати, премій, допомоги тощо) [6].

За кредитом рахунку 66 "Розрахунки за виплатами працівникам" відображаються нарахована працівникам підприємства основна та додаткова заробітна плата, премії, допомога по тимчасовій непрацездатності, інші належні до нарахування працівникам виплати, за дебетом - виплата основної та додаткової заробітної плати, премій, допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо; вартість одержаних матеріалів, продукції та товарів у рахунок заробітної плати (погашення заборгованості перед працівниками за іншими виплатами); утримання податку з доходів фізичних осіб, збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, платежів за виконавчими документами та інші утримання з виплат працівникам.

Аналітичний облік розрахунків з робітниками по оплаті праці ведеться в картках - особових рахунках, які містять інформацію по нарахованих сумах, утриманнях, виплаті. Ця інформація використовується для наступних розрахунків середньої заробітної плати (при оплаті відпусток, нарахуваннях допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо), видачі різного виду довідок працівники отримують заробітну плату на особистий картковий рахунок у банку.

Для відображення цього елемента витрат на малому підприємстві виділено рахунок 81 «Витрати на оплату праці». Проте не всі підприємства зобов'язані його застосовувати.

Інструкція №291 надає підприємствам можливість обліковувати витрати одним із трьох способів:

Перший спосіб – використання тільки рахунків класу 8 «Витрати за елементами». У цьому випадку витрати на оплату

праці працівників підприємство групує на рахунку 81. Сформовані суми витрат (Дт 81 – Кт 661) воно списує так:

- щодо витрат на оплату праці виробничого та загальновиробничого персоналу – проводкою: Дт 23 «Виробництво» – Кт 81;

- щодо витрат на оплату праці адміністративного, збутового та іншого персоналу підприємства – проводкою: Дт 791 «Результат операційної діяльності» – Кт 81.

Проте, цей спосіб мають право застосовувати виключно суб'єкти малого підприємництва та інші організації, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності.

Тому що виходячи з вимог П(С)БО 25 у Звіті про фінансові результати за формами № 2-м і № 2-мс витрати групуються не за елементами витрат, а за витратами діяльності. Це означає, що без ведення рахунків класу 9 «малюкам» не обійтись. Інакше правильно заповнити форми № 2-м і № 2-мс їм буде важко.

Другий спосіб – використання тільки рахунків класу 9 «Витрати діяльності». У цьому випадку суми витрат на оплату праці ви не проганяєте «транзитом» через рахунок 81, а відображаєте їх залежно від функціональних обов'язків працівників безпосередньо проводкою: Дт 15 «Капітальні інвестиції», 23, 24 «Брак у виробництві», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» – Кт 661.

Третій спосіб – використання одночасно рахунків класів 8 і 9. У цьому випадку сформовані витрати (Дт 81 – Кт 661) списуйте також залежно від функціональних обов'язків працівників за допомогою запису: Дт 23, 24, 91, 92, 93, 94 – Кт 81.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення щодо достовірної інформації про витрати [7] на заробітну плату підприємства сприяє прийняттю економічно обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності використання персоналу підприємства.

Список літератури:

1. Мардус Н. Ю. Особливості обліку, аудиту і аналізу оплати праці на підприємстві / Н.Ю. Мардус, В.В. Кригіна // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2016»: тр. 12-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2016 р. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – С. 29-31;

2. Мардус Н.Ю. Теоретичні і методичні аспекти питань обліку праці і заробітної плати / Н.Ю. Мардус // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер.: Технічний прогрес та ефективність виробництва.-2014.-№ 32. - С. 162-165. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2014_32_32.;](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2014_32_32.)

3. *Мардус Н.Ю.* Теоретичні і методичні аспекти питань обліку праці і заробітної плати / *Н.Ю. Мардус* // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2014. – №32 (1075). – С. 162-165;

4. *Мардус Н.Ю.* Методичні підходи до обліку, аудиту та аналізу праці і заробітної плати на підприємстві / *Н.Ю. Мардус* // Вісник ЖНАЕУ. – 2016. – № 1 (54), т. 2. – С. 230–236;

5. *Мардус Н.Ю.* Особливості обліку і аудиту праці і заробітної плати на підприємстві / *Н.Ю. Мардус, Д.Л. Селюков* // Економіка і суспільство, Вип. № 5 Мукачівський державний університет, 2016. – С. 431-436;

6. Наказ Міністерства Фінансів України Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування від 30.11.1999 №291 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0892-99>;

7. *Мардус Н.Ю.* Особливості аудиту фінансової звітності підприємства / *Н.Ю. Мардус, Д.Л. Селюков* // Наука і освіта – запорука розвитку економіки : зб. матеріалів 3-го Міжвузівського молодіжного наук.-практ. форуму / *ред. Є.М. Строчков.* – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – С. 21-23.

БАЖАНОВА Н., канд. екон. наук, доц. каф. економіки та фінансів, Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

МАТВІШИН О. студ., Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БІЗНЕС

Сьогодні збір інформації є буденним для кожної компанії. Та з розвитком технологій змінюється підхід, що дає змогу виявити більш детальну і несподівану інформацію про потенційного покупця.

Також, компанії застосовують збір даних про стан своєї продукції після продажу, щоб знати стан кожної деталі, для якісної роботи продукції яка знаходиться в експлуатації. Таким чином, збір та обробка такої інформації, дасть змогу, запобігати різного роду помилок, які можуть коштувати покупцеві великих збитків, або навіть життя людей.

Надзвичайно актуальною зараз, є розвиток в технологіях віртуальної реальності, яка дає можливість покупцеві навіть не виходячи з дому відвідати магазин, а також приміряти бажану покупку у себе вдома.

Така технологія, як 3D-друк, вже сьогодні дає надзвичайно неймовірні можливості. За допомогою таких 3-D принтерів можна друкувати як прості речі для щоденного вжитку, так і складні деталі на виробництві.

Також, сьогодні за допомогою даних технологій вже друкують